

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КООПЕРАТИВНИХ СТРУКТУР

Т.П.Шаповал, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

Викладено стан матеріально-технічної бази кооперативних структур Причорноморського економічного району. Дослідженнями встановлено, що матеріально-технічна база в регіоні занадто слабка. Дані пропозиції щодо її зміцнення.

Изложено состояние материально-технической базы кооперативных структур Причерноморского экономического района. Исследованиями установлено, что материально-техническая база в регионе слишком слабая. Даны предложения по ее укреплению.

Затяжна економічна криза в аграрному секторі найвідчутніше позначилася на матеріально-технічному забезпеченні сільськогосподарського виробництва, особливо його механізації, що є основою інтенсифікації галузі.

Виснаження виробничого потенціалу села, насамперед його машинно-тракторного парку, вирішальною мірою спричинило різкий спад аграрного виробництва, який супроводжувався значним зростанням диспаритету цін, суттєвим зниженням платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників. Тому за теперішнього часу дослідженню проблем, щодо зміцнення матеріально-технічної бази сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів вітчизняними науковцями приділяється велика увага. Насамперед, необхідно відзначити праці таких науковців, як О.Нечипоренко, В.Зіновчук, М.Малік, В.Гончаренко, Л.Молдаван та ін.

Ціллю даного дослідження є вивчення матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Причорноморському економічному районі.

Ринкова економіка вимагає формування принципово нової системи виробничого обслуговування сільськогосподарських товаровиробників, зумовлена виникненням господарських організаційних структур, які забезпечують економніше використання коштів та майна.

Успішну роботу кожного підприємства, перш за все, забезпечує необхідна матеріально-технічна база.

Зменшення виробництва засобів механізації для сільського господарства та зростання цін на них за відсутності коштів у сільськогосподарських підприємств призводить до розтягування строків експлуатації наявних ресурсів, що зменшує їх технічну готовність, та до порушення агротехнічних строків проведення сільськогосподарських робіт. Це стосується і сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Розподіл кооперативів південного регіону за напрямками діяльності показано в таблиці 1.

Із таблиці 1 видно, що в досліджуваному регіоні 45% кооперативів є багатофункціональними. Це обумовлено попитом на різні послуги виробників сільськогосподарської продукції і відсутністю необхідних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та їх обмеженою кількістю.

В Миколаївській області є тільки 1 багатофункціональний сільськогосподарський обслуговуючий кооператив (9%), в Одеській області — їх 3 (11,5%).

Таблиця 1

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи Південного регіону, 2006 р., штук

Область	Всього	в тому числі				
		переробні	заготівельно-збутові	постачальницькі	сервісні	багатофункціональні
Миколаївська	11	2	3	2	3	1
Одеська	26	14	7	-	2	3
Херсонська	45	2	7	-	3	33
Разом	82	18	17	2	8	37

Матеріально-технічна база сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів включає речові елементи продуктивних сил і створює відповідні умови для надання послуг. До її складу входять автомобілі, трактори, машини по переробці сільськогосподарської продукції, обладнання по наданню сервісних послуг, будівлі,

майстерні, склади та інше необхідне знаряддя праці.

Дослідження показали, що матеріально-технічна база сільсько-господарських обслуговуючих кооперативів Причорноморського економічного району ще надто слаба. Наприклад, забезпеченість технікою сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, показана в таблиці 2.

Звичайно, насиченість сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів певними видами сільськогосподарської техніки залежить, перш за все, від напрямів їх діяльності. Тому, сам по собі показник техніки в середньому на один кооператив ще ні про що не говорить. Наприклад, один комбайн в Миколаївській області і 4,3 комбайна в Одеській ще не дає можливості робити оцінки про насиченість кооперативів комбайнами. Для правильної оцінки необхідно знати напрям діяльності кооперативів.

Таблиця 2

Припадає в середньому сільськогосподарської техніки на один сільськогосподарський обслуговуючий кооператив (штук)

Види сільськогосподарської техніки	Роки					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Миколаївська область					
Трактори	5	6	7	4	3	5
Комбайни	1	1,5	1,5	1	1	1
Автомобілі	4	4	4	3	3	3
	Одеська область					
Трактори	18	21	16	13	14	15
Комбайни	7	7	6,3	5,3	3,9	4,3
Автомобілі	6	7	5	6	6	7
	Херсонська область					
Трактори	3	3,3	3,6	3,6	3,8	3,8
Комбайни	0,3	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4
Автомобілі	4,3	4,5	4,7	4,8	5	5

Насичення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів технікою, знаряддям та обладнанням потребує збільшення накопичень, високоефективного використання капіталовкладень та засобів праці. Із зміцненням і розвитком матеріально-технічної бази збіль-

шується обсяг надання послуг сільськогосподарським виробникам.

Потреба споживачів в послугах визначається, виходячи з обсягів сільськогосподарського виробництва, забезпечення їх власними матеріально-технічними засобами та кваліфікованою робочою силою, віддаленістю від обслуговуючого підприємства.

Визначення на кожний вид можливих послуг погоджується зі споживачами. Вони самі визначають загальний обсяг необхідних робіт. Перед виконанням цих обсягів визначається економічна ефективність окремих видів робіт.

Основними напрямками зміцнення матеріально-технічної бази сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів є зростання матеріально-технічної бази перш за все учасників сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, зростання продуктивності та економія суспільної праці, зменшення працемісткості продукції або послуг, зменшення прямих виробничих витрат на одиницю робіт або послуг, окупність капітальних вкладень.

Кооператив з матеріально-технічного постачання сільськогосподарських товаровиробників забезпечує стабільне матеріально-технічне постачання за найсприятливішими цінами, уникаючи зайвих ринкових посередників, виходить на стабільні, в тому числі міжнародні ринки засобів виробництва.

Визначення попиту на кожний вид можливих послуг погоджується зі споживачами. Вони самі визначають загальний обсяг необхідних робіт, які будуть виконуватися власними силами, а також частину, яка буде передана обслуговуючому підприємству. Перед виконанням цих обсягів визначається економічна ефективність виконання окремих робіт при різних варіантах організації: виконання робіт власними силами і обслуговуваними підприємствами.

Як відомо, з утворенням нових агроформувань на базі реформованих колективних підприємств виникло ряд труднощів: неукомплектованість багатьох господарств технікою через її високу вартість і неефективність при використанні на малих площах, руйнування системи технічного обслуговування, відсутність власної ремонтної бази. Тому гостро постала проблема створення нових

підприємств технічного сервісу.

В умовах низької платоспроможності аграрних підприємств, збільшення витрат на придбання, утримання та експлуатацію техніки слушним є переконання в необхідності організації спільного використання сільськогосподарських машин. Це не тільки зменшить капіталовкладення в техніку, а й витрати на її експлуатацію. Зокрема, тракторів і складних машин при суттєвому збільшенні коефіцієнта їх використання та забезпечення кваліфікованими механізаторськими кадрами і відповідним технічним сервісом.

Отже зміцнення матеріально-технічної бази сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в сучасних умовах України є необхідним для поліпшення ситуації в аграрній сфері. В цих умовах ефективність господарювання значною мірою досягається через використання кооперативної ініціативи незалежних товаровиробників, що переконливо підтверджує кооперативний напрям розвитку сільського господарства розвинутих країн світу (в поєднанні, звичайно, з істотною фінансовою підтримкою держави).

ЛІТЕРАТУРА

1. Нечипоренко О.М. Формування кооперативних підприємств в аграрному секторі економіки: Монографія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 172с.
2. Прокопенко А.Л. Удосконалення організації забезпечення сільського господарства технікою // Економіка АПК. – 1999. – № 5 – С. 65-69.
3. Саблук П.Т. Основні напрями розвитку вискоєфективного агропромислового виробництва в Україні // Економіка АПК. – 2002. – № 7. – С. 62-67.